

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 571/2020-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Tomáš Suchý, spol. s r. o., Horná 13, Banská Bystrica, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Tomáš Suchý, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Banská Bystrica vydaným vyšším súdnym úradníkom sp. zn. 20 C 29/2016 z 18. januára 2019 o náhrade trov konania a uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 20 C 29/2016 zo 17. apríla 2019, ktorým bolo rozhodnuté o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. októbra 2019 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) vydaným vyšším súdnym úradníkom sp. zn. 20 C 29/2016 z 18. januára 2019 o náhrade trov konania (ďalej len „napadnuté uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) a uznesením okresného súdu sp. zn. 20 C 29/2016 zo 17. apríla 2019, ktorým bolo rozhodnuté o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka (ďalej len „napadnuté uznesenie, ktorým bolo rozhodnuté o sťažnosti“ alebo aj „napadnuté uznesenia“).

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Milošovi Maďarovi. Sudca spravodajca oznámil predsedovi ústavného súdu, že sú podľa jeho názoru splnené podmienky pre jeho vylúčenie z výkonu sudcovskej funkcie v tejto veci. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 355/2019 z 21. novembra 2019 rozhodol, že sudca I. senátu ústavného súdu Miloš Maďar nie je vylúčený z konania a rozhodovania o tejto ústavnej sťažnosti, ktorá bola následne v zmysle čl. II bodu 3 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 prerokovaná v prvom senáte ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto uznesenia.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 20 C 29/2016 sa žalobca proti sťažovateľke ako žalovanej domáhal zaplatenia sumy vo výške 1 000 000,00 € z titulu náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“) z dôvodu nesprávneho postupu sťažovateľky, ktorý mal spočívať v tom, že nebol pripustený k obhajobe diplomovej práce. Okresný súd žalobu zamietol a sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov konania v plnej výške. Na základe odvolania žalobcu Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom sp. zn. 17 Co 51/2018 zo 7. novembra 2018 rozsudok okresného súdu v prvom výroku potvrdil a vo výroku o trovách zmenil tak, že žalobca je povinný nahradiť sťažovateľke trovy prvoinštančného konania v plnom rozsahu, a zároveň rozhodol o tom, že žalobca je povinný nahradiť sťažovateľke trovy odvolacieho konania v plnom rozsahu. Sťažovateľka vyčíslila trovy právneho zastúpenia podľa § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) vo výške 33 595,36 €.

4. Okresný súd napadnutým uznesením vyššieho súdneho úradníka z 18. januára 2019 uložil žalobcovi povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy prvoinštančného a odvolacieho konania z titulu trov právneho zastúpenia v sume 1 068,17 € podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, podľa ktorého je základná sadzba tarifnej odmeny v prípade, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami, jedna trinástina výpočtového základu za jeden úkon právnej služby. V odôvodnení okresný súd uviedol, že hodnotou prejednávanej veci je právo na ochranu osobnosti. Finančné zadost'učinenie je iba jeden z prípustných prostriedkov ochrany pre prípad neoprávneného zásahu do práv fyzickej osoby. Ďalej poukázal na skutočnosť, že vyhláška neobsahuje špecifické ustanovenie o hodnote úkonu právnej služby v spore o ochranu osobnosti podľa zákona o zodpovednosti za škodu tak, ako je to pri konaniach o ochrane osobnosti, napr. podľa Občianskeho zákonníka v § 10 ods. 8 vyhlášky. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť, ktorá bola napadnutým uznesením okresného súdu zo 17. apríla 2019 zamietnutá. Sťažovateľka podala

podnet generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) na podanie dovolania proti napadnutým uzneseniam okresného súdu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Dňa 29. júla 2019 prijala sťažovateľka vyrozumienie prokurátorky Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) o vybavení podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora odložením bez prijatia opatrenia.

5. Podľa sťažovateľky okresný súd nesprávne posúdil otázku určenia základnej sadzby tarifnej odmeny, v dôsledku čoho dospel k nesprávnej sume náhrady trov konania. V danej právnej veci nebol podľa sťažovateľky dôvod odchýliť sa od zákonnej úpravy uvedenej v § 10 ods. 2 vyhlášky a v rozpore s ustanoveniami vyhlášky dospieť k záveru, že hodnota úkonu je jedna trinástina výpočtového základu, keď predmetom konania je plnenie, ktoré je peniazmi ocniteľné, resp. je zrejماً suma tohto plnenia. Aplikácia § 11 ods. 1 vyhlášky je vylúčená, keďže hodnotu sporu bolo od počiatku možné vyjadriť, a to uplatňovaným nárokom žalobcu v hodnote 1 000 000 €. Uvedený nárok má charakter peňažného plnenia, jeho hodnotu možno vyčíslit' v peňažnom vyjadrení. Sťažovateľka tvrdí, že vyhláška neobsahuje ustanovenie o tom, že odmena advokáta sa počíta z priznanej sumy. Preto záver okresného súdu, že suma peňažného plnenia, z ktorého sa má odmena vypočítat', bude zrejماً až z rozhodnutia vo veci, nie je správny. Takýto výklad a rozhodovacia prax súdov porušujú právo na spravodlivý proces, pretože súčasťou tohto práva je aj právo na náhradu trov konania. Sťažovateľka odkazuje na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 119/2012 a nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 598/2000.

6. Na tomto základe sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a aby nálezom rozhodol, že napadnutými uzneseniami okresného súdu boli porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základné právo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, aby ústavný súd napadnuté uznesenia okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a aby zaviazal najvyšší súd uhradiť jej trovy konania.

II.

Relevantná právna úprava

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

13. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

14. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

17. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré stanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

18. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľky spočíva v námietke porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutými uzneseniami okresného súdu, ktorý nesprávne právne posúdil otázku určenia základnej sadzby tarifnej odmeny podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky napriek tomu, že hodnotu vecí bolo možné vyjadriť peniazmi.

III.1 K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv napadnutým uznesením vyššieho súdneho úradníka

19. Vo vzťahu k tejto časti ústavnej sťažnosti ústavný súd pripomína, že ústava nezakotvuje ústavný súd ako jediný a výlučný orgán ochrany základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb. V zmysle princípu subsidiarity formulovaného v čl. 127 ods. 1 ústavy (ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd) nemal ústavný súd právomoc preskúmať namietané uznesenie vyššieho súdneho úradníka, keďže právomoc rozhodnúť o ochrane práv sťažovateľky, ktoré ním údajne mali byť porušené, mal v rámci konania o sťažnosti podľa § 239 ods. 1 a nasledujúcich Civilného sporového poriadku okresný súd. Podanie sťažnosti sťažovateľka využila.

20. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

III.2 K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv napadnutým uznesením, ktorým bolo rozhodnuté o sťažnosti

21. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštantne uvádza, že ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, I. ÚS 1/2019), a preto jednou zo základných podmienok prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. V prípade podania ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, II. ÚS 695/2014).

22. Ústavný súd zistil, že napadnuté uznesenie okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o sťažnosti, nadobudlo právoplatnosť 25. apríla 2019. V zmysle § 124 zákona o ústavnom súde tak lehota dvoch mesiacov na podanie ústavnej sťažnosti uplynula 25. júna 2019.

23. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka odvíja zachovanie zákonnej dvojmesačnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu od doručenia prípisu zo strany generálnej prokuratúry (ako reakcie generálnej prokuratúry na podnet sťažovateľky na podanie dovolania generálnym prokurátorom), a teda od 29. júla 2019 s tým, že lehota na podanie ústavnej sťažnosti mala uplynúť 29. septembra 2019 (ústavná sťažnosť bola podaná na poštovú prepravu 27. septembra 2019).

24. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že mimoriadne opravné prostriedky, ktoré navrhovateľ (sťažovateľ) nemôže uplatniť osobne, nemožno považovať za účinné právne prostriedky nápravy, ktoré sú mu priamo dostupné. K takýmto mimoriadnym opravným prostriedkom patrí aj dovolanie generálneho prokurátora. Príslušné právne predpisy totiž neukladajú generálnemu prokurátorovi povinnosť (a podnecovateľovi nevzniká právny nárok) vyhovieť každému podnetu. Je na posúdení generálneho prokurátora rozhodnúť, či podá alebo nepodá

dovolanie (a či teda na základe argumentov podnecovateľa bude považovať zákonné podmienky na podanie mimoriadneho dovolania za splnené). Oprávnenie na podanie dovolania generálnym prokurátorom preto nemá charakter práva, ktorému je poskytovaná ústavnoprávna ochrana (napr. II. ÚS 42/01, I. ÚS 67/02, III. ÚS 11/04, IV. ÚS 564/2018).

25. Z uvedených dôvodov ústavný súd nemohol vychádzať pri posudzovaní toho, či ústavná sťažnosť bola podaná v rámci dvojmesačnej lehoty ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde, zo skutočnosti, že sťažovateľka podala podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora. Za daných okolností bol pre posúdenie tejto otázky relevantný deň nadobudnutia právoplatnosti napadnutého uznesenia okresného súdu.

26. Keďže napadnuté uznesenie okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o sťažnosti, nadobudlo právoplatnosť 25. apríla 2019, ústavný súd uzatvára, že ústavná sťažnosť sťažovateľky mu bola doručená zjavne po uplynutí lehoty uvedenej v § 124 zákona o ústavnom súde.

27. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) v spojení s § 124 zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

28. Keďže sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu